

Postnummer	6002	Poststed	ÅLESUND
Land			
Telefon	90034184	E-post	martin.fransson@kystverket.no

Beskrivelse av tiltaket

Utfyllende beskrivelse av tiltaket fylles inn her eller legges ved som eget vedlegg.

Utdypning ved Toranesterminalen:

Sikre en dybde på 11 meter i ytre del og en dybde på 8 meter i indre del av kaia.

Dette omfatter mudring av omtrent 40 000 kubikkmeter masser.

- 30 000 rene masser skal legges i sjødeponi i Ranfjorden.
- 10 000 forurensede masser skal deponeres i forbindelse med den ny dypvannskaien.

Etablering av ny dypvannskai på Langneset:

Kaien bygges som en industrikai som kan håndtere store laster.

Nye bakarealer sikrer deponikapasitet for forurensede masser fra mudring.

Dybde på kaien blir 15 meter, og lengden blir 150 meter.

Dette omfatter mudring av omtrent 70.000 kubikkmeter masser

- 60 000 rene masser skal legges i sjødeponi i Ranfjorden.
- 10 000 forurensede masser skal deponeres i forbindelse med den nya dypvannskaien.

Oppgradering av sjømerking:

Etablering et nytt flytende merke ved Storgrunna.

Tre umerkede grunner merkes med nye bunnfaste sjømerker.

Sektorlykten ved Bustnes rives, og en ny sektorlykt etableres.

Tiltaket forventes gjennomført i perioden 2024-2026. Merkearbeider utføres av Kystverket i egen regi av RFS. Ansvarlig nautiker hos Kystverket er Ernst-Kåre Jakobsen.

Det er søkt men ennå ikke blitt gitt rammetillatelse av Rana kommune for tiltaket. Ansvarlig søker er Norconsult på oppdrag av Kystverket.

Er usikker på om dette skal behandles av kommunen eller Kystverket men da tiltaket også omfatter endret sjømerking i farleden så vurderer jeg at det er Kystverket som bør behandle søknaden.

Adresse Langneset og Toraneset, 8626 Mo i Rana

Gårdsnummer 20

Bruksnummer 538

Nord-koordinat

Øst-koordinat

Stedsnavn Mo i Rana

Kommune Rana

Fylke Nordland

Planstatus

Finnes det kommunal arealplan for området?

Ja

Nei

Søknad om tiltak etter havne- og farvannsloven

Hva søker du om?

Velg det som passer i nedtrekksmenyen. Dersom du ikke finner ditt tiltak, så velg 'annet'.

Utdypning/mudring

Hvor skal tiltaket iverksettes?

Kan tiltaket påvirke sikkerheten eller ferdselen i hovedled eller biled, eller skal tiltaket iverksettes i sjøområdet mellom 1 og 12 nautiske mil utenfor grunnlinjen?

Ja

Nei

Informasjon om søker

Navn	OLOF MARTIN FRANSSON	
Postadresse	SCHØNNINGS VEI 7, 8310 KABELVÅG	
Postnummer	8310	Poststed KABELVÅG
Land		
Telefon	90034184	E-post martin.fransson@kystverket.no

Søker du på vegne av noen andre?

Søker på vegne av en privatperson

Søker på vegne av en organisasjon/foretak

Eiers organisasjonsnummer: 874783242

Eier av tiltaket

Navn	KYSTVERKET
Postadresse	Sorenskriver Bulls gate 3

Filvedlegg:

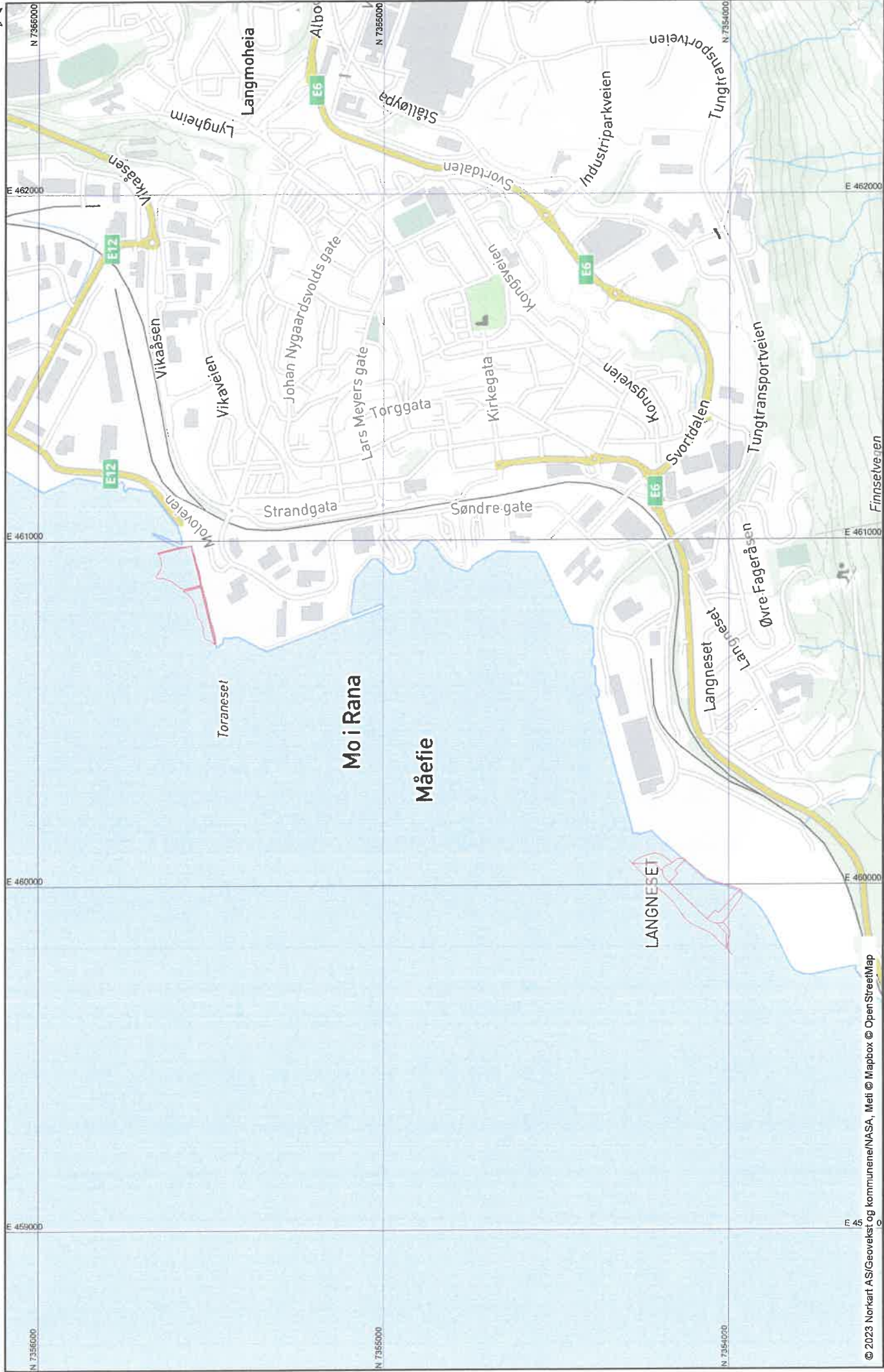
D-01 Situasjonsplan - oversikt.pdf

D-02 Situasjonsplan Langneset.pdf

D-03 Situasjonsplan Toraneset.pdf

00 Innseilingen Mo i Rana - følgebrev til rammesøknad.pdf

I-01 Tillatelse etter forurensningsloven.PDF



Situasjonsplan Langneset

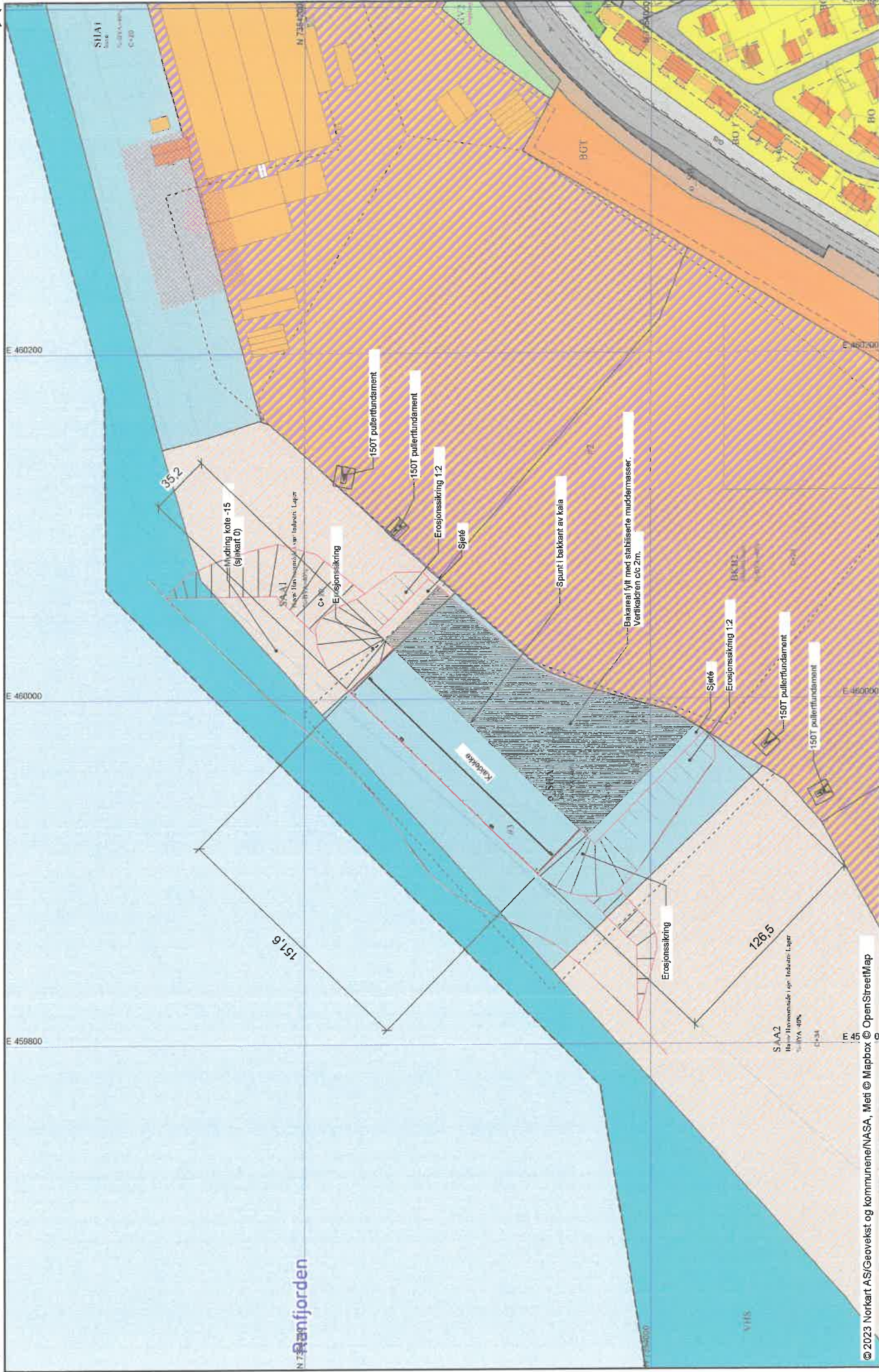
Dato: 28.07.2023

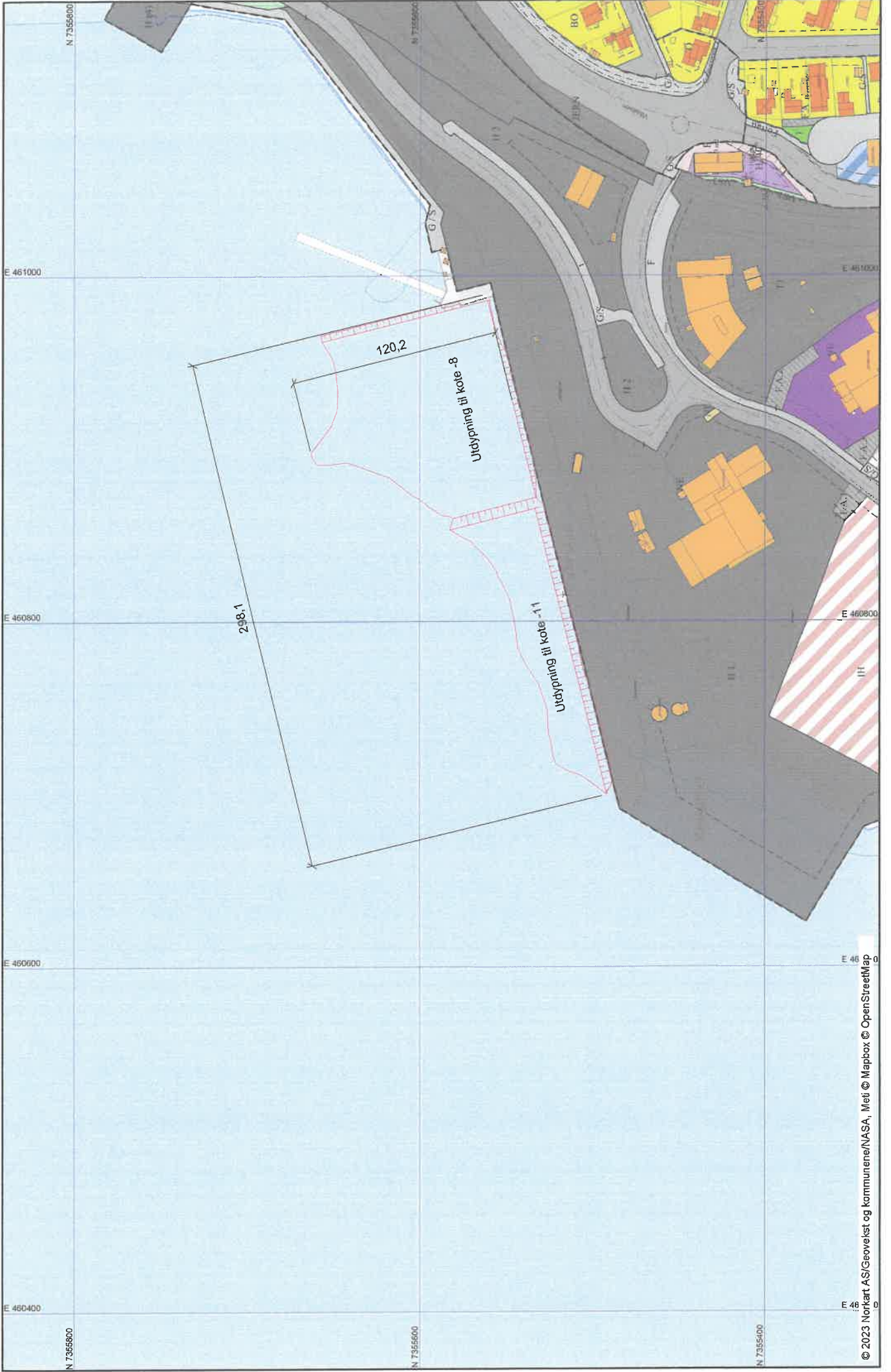
Målestokk: 1:2000

Koordinatsystem: UTM 33N



3





Rana kommune
Byggesak

Deres ref.:

Vår ref.:

52202411/00 Innseilingen Mo i Rana - følgebrev til
rammesøknad.docx

Dato:

2023-09-19

► Innseilingen Mo i Rana – Langneset og Toraneset – følgebrev til rammesøknad

Byggeplass:	Langneset og Toraneset	Gnr. 20 bnr. 538 og 268
Tiltak:	Utdyping og nye konstruksjoner	
Tiltakshaver:	Kystverket	Adresse: Postboks 1502, 6025 ÅLESUND
Ansv. søker:	Norconsult AS	Adresse: Postboks 626, 1303 SANDVIKA

På vegne av Kystverket, i samarbeid med Rana kommune, søker vi om rammetillatelse til mudring og utfylling i sjøområdet ved Langneset, mudring ved Toraneset og etablering av ny kai ved Langneset.

Tiltakets omfang

«Innseiling Mo i Rana» er et samarbeidsprosjekt mellom Rana kommune og Kystverket om å utføre flere delprosjekter i Mo i Rana havn. Prosjektet omfatter ny sjømerking i farleia inn til Mo i Rana, bygging av ny dyppvanskai ved Rana Industriterminal i Langneset og mudring ved Toranesterminalen. Formålet med prosjektet er å redusere risikoen for skipsulykker, øke kapasiteten i havneinfrastrukturen og bedre fremkommeligheten for skipstrafikk som anløper terminalene i Mo i Rana.

De to tiltaksområdene omfattes av to ulike plangrunnlag, og ligger ca. 1,3 km fra hverandre. Samtidig henger tiltakene sammen, ved at utdypingsmasser fra Toraneset inngår i tiltaket ved Langneset. Vi vurderer det som hensiktsmessig å søke om disse to tiltakene samlet.

Det søkes derfor om rammetillatelse for følgende tiltak:

- Utdyping av sjøbunn ved Langneset og Toraneset
- Ny kaikonstruksjon ved Langneset, med tilhørende pullerter og erosjonssikring
- Nye VA-anlegg i tilknytning til kaien
- Deponering av mudringsmasser i bakkant av ny kai

Det vises for øvrig til vedlagte tegninger, se vedlegg E-01 til E-07.

Tiltakets størrelse og grad av utnyttning

Ny kai ved Langneset har et areal på rundt 5.300 m². I tillegg skal det fylles ut masser i sjøen og etableres et nytt bakareal tilsvarende ca. 10.000 m². I dette området skal det også mudres innenfor et areal på ca. 20.000 m².

Ved Toraneset skal det mudres innenfor et areal på i underkant av 17.000 m².

Forholdet til plangrunnlaget og pbl § 1-8

Området ved Langneset omfattes av reguleringsplan 2170, «Detaljregulering for Rana industriterminal», vedtatt 06.02.2018. Området er regulert til «Havn» (o_SHA2) og «Havn/havneområde i sjø/industri/lager» (SAA1 og SAA2). Tiltaket er i henhold til arealformålet.

Området ved Toraneset er uregulert og er satt av til «farled» i kommunedelplan for Mo og omegn. Utdyping av farleden er i henhold til arealformålet.

Reguleringsplan

I det etterfølgende følger en gjennomgang av aktuelle bestemmelser i reguleringsplan «Detaljregulering for Rana industriterminal». Tekst i kursiv er hentet fra reguleringsbestemmelsene. Siden bestemmelsene omfatter flere ulike temaer, er det kun de relevante avsnittene som er gjengitt under.

§ 2: Før det gis tillatelse til terrenginngrep eller bygge- og anleggstiltak, skal fagkyndig ha foretatt geoteknisk vurdering for de aktuelle tiltak. Fagkyndig må vurdere om det er behov for ytterligere undersøkelser

Det foreligger geotekniske vurderinger av tiltakene, se vedlegg F-01.

§ 2 sjette ledd: Ved opparbeidelse av områder til industri, lager, terminal og havneformål skal det gjennomføres tiltak som hindrer støvflukt.

Tiltaket omfatter kun selve kaikonstruksjonen, og påvirker i liten grad aktivitetene som foregår på land. Kaien vil være et betongdekke og arealet i bakkant vil asfalteres, i tråd med føringer gitt i planbeskrivelsen. I driftsfase vil den eksisterende utslippstillatelsen for Mo Industripark, med tilhørende feie- og renholdsprogram, videreføres.

Før det tillates mudring eller andre tiltak som berører sjøbunnen, skal det gjennomføres undersøkelser mht. forurensede sedimenter. Søknad om utfylling og/eller mudring skal sendes Fylkesmannen. Tillatelse må foreligge før tiltaket kan igangsettes.

Det er utført nødvendige undersøkelser av forurenset grunn, samt innhentet tillatelse fra Statsforvalteren etter forurensningsloven. Som følge av endringer i prosjektets forutsetninger, er det nylig sendt en søknad om endring av denne tillatelsen, blant annet med ønske om forlenget varighet av tillatelsen og endret prinsipp for deponeringsløsning. Oppdatert tillatelse vil foreligge til søknad om igangsettingstillatelse.

§ 3: Atkomst til E6 i sørvestre del av planområdet skal etableres før områdene BGT (godsterminal), BKB 2-3 (industri/lager), SAA1-2 (havn/industri/lager) tillates tatt i bruk.

§ 5: Veg mellom offentlig veg med avkjøring fra E6 og offentlig havn (o_SHA2) skal anlegges og ivaretas ved utbygging i områdene BKB2-3.

Tiltaket plasseres innenfor område o_SHA2, samt noe terrenginngrep innenfor SAA1 og SAA2. Det skal ikke bygges ut i området BKB2-3 eller etableres nye konstruksjoner innenfor SAA1-2. Dette prosjektet utløser derfor ikke krav om å etablere veg og avkjørsel. Dette er også presisert i planbeskrivelsen: «Havneområdet der det er planlagt ny dypvannskai (o_SHA2) inngår ikke i denne bestemmelsen. Det vil være store fordeler både økonomisk og miljømessig ved å bygge ut dypvannskaia så raskt som mulig. Utbygging vil kunne flytte trafikk fra andre kaier til dypvannskaia og redusere trafikk på veier gjennom byen. Trafikk til og fra dypvannskaia vil styres via Tungtransportvegen til Industriparken og ev. videre ut porten til E6 og dermed ikke medføre økt trafikk på den kommunale vegen til Mobekkleira, jf. gjennomføring av transport i forbindelse med oppfylling.»

§ 6: Innenfor områdene SHA1 og o_SHA2 kan det etableres havneanlegg for containerfrakt, stykk gods, bulk ol., med kraner, installasjoner og andre tekniske innretninger, trafikkareal for havnevirksomhet, kontor, lager og annen nødvendig bebyggelse (herunder prosessanlegg) direkte tilknyttet virksomheten på havnen. Det er tillatt å etablere kjørerampe på kai. Byggegrense følger formålsgrense mot havneområde i sjø.

Områdene SAA1 og SAA2 skal nyttes til havn, havneområde i sjø, industri og/eller lager. Innenfor området kan det etableres bygninger og anlegg som angitt til bestemmelser under de forannevnte formålene. Byggegrense følger formålsgrense mot havneområde i sjø.

Havne- og kaianlegg innenfor områdene o_SHA2 og SAA1-2 skal bygges ut med anlegg for landstrøm til skip.

Kaianlegget skal benyttes til havnevirksomhet og er i henhold til formålet i SHA2, SAA1 og SAA2. Det er ikke planlagt bebyggelse på området i dette prosjektet. Kaianlegget plasseres innenfor formålsgrense og er derfor ikke i strid med byggegrense mot sjø.

Det er planlagt å tilrettelegge for landstrøm på området. Trekkerør og OPI-kanaler etableres for å enkelt etablere landstrøm når det blir aktuelt.

§ 10: Innenfor havneområde i sjø kan det etableres anlegg og innretninger for fortøyning, kjørerampe for skip mv. i tilknytning til områdets bruk til havneformål, samt lasting og lossing av skip.

Mudring og terrengtilpasning skjer delvis innenfor formålet «havneområde i sjø». Bestemmelsen omtaler ikke mudring konkret, men tiltaket anses å være i tråd med formålet intensjon om å tilrettelegge for havnevirksomhet.

Kommunedelplan

Bestemmelsene til kommunedelplanen angir i § 6.1 følgende:

«Det skal ikke plasseres merder eller bøyer som kan komme i konflikt med farleden. Det tillates heller ikke tiltak som kan redusere fri dybde i leden.»

Tiltaket omfatter ikke nye tiltak som kan komme i konflikt med farleden. Utdypingen fører til bedre fri dybde i leden, og er således i henhold til planbestemmelsene.

Pbl § 1-8

Reguleringsplanen åpner for etablering av kai innenfor formålsområdet. Tiltaket er derfor ikke i strid med pbl § 1-8.

Forholdet til naturmangfoldloven

Det er ikke kartlagt spesielle naturtyper innenfor tiltaksområdet. Prosjektet har utarbeidet en miljørisikovurdering, en ytre miljø-plan, og risikovurdering for bygge- og anleggsfasen. Se vedlegg Q-02 til Q-04. Håndtering av forurensede sedimenter på sjøbunnen er ivaretatt av miljørådgiver. Statsforvalteren har også vurdert dette i forbindelse med tillatelse etter forurensningsloven. Hensynet bak naturmangfoldloven anses å være ivaretatt.

Avfallsplan

Det vil bli utarbeidet en avfallsplan i samråd med entreprenør. Sluttrapport for avfall sendes kommunen sammen med søknad om ferdigattest.

Dispensasjon

Tiltaket utløser ikke behov for dispensasjon.

Uttalelse fra andre offentlige myndigheter

Det foreligger tillatelse fra Statsforvalteren for tiltak i sjø, se vedlegg I-01. Tillatelse etter havne- og farvannsloven vil innhentes før søknad om igangsettingstillatelse.

Adkomst, VA-anlegg og fjernvarmetilknytning

Tiltaket endrer ikke adkomstforhold til området.

Situasjonsplan

Vedlagte situasjonsplaner, vedlegg D-01 til D-03, viser plassering av de ulike tiltakene.

Nabovarsling

Tiltakene er nabovarslet, se vedlegg C-01 og C-02. Det er kommet tre merknader/tilbakemeldinger til nabovarslet, se vedlegg C-03 til C-06. Tilbakemeldingene er fra Bane NOR, Statens vegvesen og Mo Industripark.

Tilbakemelding fra Bane NOR

Bane NOR har bedt om å få oversendt geoteknisk prosjektering til kontroll, jf. § 2 i reguleringsplanen. Vi har sendt dem foreløpig informasjon og vil ettersende endelig geoteknisk prosjektering når detaljeringen er kommet lengre. Bane NOR har bekreftet at dette er i orden, se vedlegg C-04. De påpeker også at tiltak nærmere jernbane enn 30 m må ha særskilt tillatelse etter jernbaneloven. Det er ikke relevant i dette prosjektet.

Tilbakemelding fra Statens vegvesen

Vegvesenet viser til at reguleringsplanen stiller krav om opparbeidelse av ny adkomst til E6 i forbindelse med tiltak innenfor delfelt SAA1 og SAA2. Selv om tiltaket delvis berører disse feltene, er det kun i forbindelse med terrenginngrep. Delfelt SAA1 og SAA2 skal ikke opparbeides i henhold til reguleringsplanen i dette

prosjektet. Vår vurdering er derfor at rekkefølgekravet ikke kommer til anvendelse. Se også redegjørelse for planbestemmelse §§ 3 og 5.

Tilbakemelding fra Mo Industripark

Mo Industripark (MIP) er både nabo og grunneier/interessent i prosjektet. De har påpekt flere forhold som må ivaretas både i anleggsfasen og i permanent fase. MIP vil bli involvert videre i prosjektet for å sikre at alle parter interesser blir ivaretatt.

Prosjekteringsområder og tiltaksklasser

Etter en vurdering av tiltakets kompleksitet og omfang, har vi definert prosjekteringsområder og vurdert tiltaksklasser slik det er vist i etterfølgende tabell.

Fagområde	Tiltaksklasse	Foretak
Ansvarlig søker	2	Norconsult AS
Konstruksjonssikkerhet	2	Norconsult AS
Geoteknikk, ikke inkl. ingeniørgeologi	3	Norconsult AS
VA-anlegg	1	Norconsult AS

Det vises for øvrig til erklæringer om ansvarsrett og gjennomføringsplan.

Utførende fag og tiltaksklasser

Utførende foretak er enda ikke kontrahert. Erklæring om ansvarsrett og oppdatert gjennomføringsplan vil bli innsendt ved søknad om igangsetting. Det er gjort en vurdering av hvilke fagområder som må ansvarsbelegges samt en vurdering av plassering i tiltaksklasse, vist i etterfølgende tabell. Dette er også vist i vedlagte gjennomføringsplan, vedlegg G-01. Plassering i tiltaksklasse kan bli endret da dette må avklares endelig med de ulike foretak som er ansvarlig for utførelsen.

Fagområde	Tiltaksklasse	Foretak
Innmåling og utstikking av tiltak	1	Ikke avklart
VA-anlegg	1	Ikke avklart
Grunnarbeider	3	Ikke avklart
Betongkonstruksjoner	2	Ikke avklart
Montering av konstruksjoner	2	Ikke avklart

Uavhengig kontroll og tiltaksklasser

Det vil bli gjennomført uavhengig kontroll av følgende fagområder:

Fagområde	Tiltaksklasse	Foretak
PRO konstruksjonssikkerhet	2	Dr.techn. Olav Olsen AS
PRO geoteknikk	3	Dr.techn. Olav Olsen AS
UTF konstruksjonssikkerhet	2	Ikke avklart
UTF geoteknikk	3	Ikke avklart

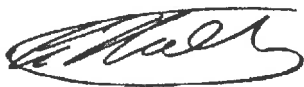
Erklæringer om ansvarsrett fra kontrollforetak vil foreligge til søknad om igangsettingstillatelse.

Dokumentoversikt i denne forsendelsen

Vedlegg nr.	Dokumenter	Tegn. Nr	Dato
00	Følgebrev		2023-09-19
01	Søknad om tillatelse til tiltak		2023-09-19
C	Nabovarsling		
C-01	Opplysninger gitt i nabovarsel		2023-08-02
C-02	Kvitteringer		2023-08-02
C-03	Tilbakemelding Bane NOR		2023-08-03
C-04	Ytterligere tilbakemelding Bane NOR		2023-09-06
C-05	Tilbakemelding MIP		2023-08-16
C-06	Tilbakemelding SVV		2023-08-10
D	Situasjonskart		
D-01	Situasjonsplan - oversikt		2023-07-28
D-02	Situasjonsplan – Langneset		2023-07-28
D-03	Situasjonsplan - Toraneset		2023-07-28
E	Tegninger		
E-01	Oversiktsplan Langneset	B100	2023-05-12
E-02	Kaikonstruksjon plan	B101	2023-05-12
E-03	Kaikonstruksjon snitt	B110	2023-06-29
E-04	Mudringsplan Toraneset	B900	2023-05-12
E-05	Mudring Toraneset – snitt	B901	2023-05-12
E-06	VA-plan	H101	2023-06-30
E-07	Grøftesnitt	H103	2023-06-30
F	Redegjørelser / kart		
F-01	Geoteknisk prosjekteringsrapport		2023-05-12
F-02	Stabilisering av muddermasser		2023-05-12
G	Gjennomføringsplan og erklæring om ansvarsrett		
G-01	Gjennomføringsplan v01		2023-09-19
G-02	Erklæring om ansvarsrett RIB		2023-09-07
G-03	Erklæring om ansvarsrett RIG		2023-09-08

G-04	Erklæring om ansvarsrett RIVA		2023-08-28
I	Uttalelse/vedtak fra annen offentlig myndighet		
I-01	Tillatelse etter forurensningsloven		2022-06-20
Q	Andre vedlegg		
Q-01	Følg brev til nabovarsel		
Q-02	Ytre miljøplan		2023-05-12
Q-03	SHA risikovurdering		2023-05-12
Q-04	Miljørisikovurdering		2023-05-12

Med vennlig hilsen
Norconsult AS



Eivind Huseby



Kystverket
Postboks 1502
6025 Ålesund

Saksbehandler, innvalgstelefon

Trine Moland, 75 53 15 50

Oversendelse av tillatelse til mudring, dumping og disponering av masser i strandkantdeponi - Langneset og Toraneset - Rana

Statsforvalteren i Nordland viser til tillatelse utstedt til Mo i Rana Havn KF 11.3.2019, og til søknad fra Mo i Rana Havn KF datert 26.8.2019 om tillatelse til mudring, disponering av masser i strandkantdeponi og dumping av masser i sjø. Kystverket har nå overtatt ansvaret for prosjektet «Innseiling Mo i Rana» der begge disse tiltakene er inkludert. Vi viser til brev fra Kystverket datert 18.2.2022.

VEDTAK

Statsforvalteren i Nordland gir med dette Kystverket tillatelse til tiltak i sjø i forbindelse med etablering av ny dypvannskai ved Langneset og utdyping ved Toraneskaia i Rana kommune. Tillatelsen med vilkår følger vedlagt. **Tillatelsen er gyldig fra dags dato til 20.6.2025.**

Tillatelsen kan ikke tas i bruk før det foreligger nødvendig tillatelse etter lov av 27.6.2008 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) og etter lov av 21.6.2019 om havner og farvann (havne- og farvannsloven).

Kystverket skal betale et gebyr på kr 70 000,- for tillatelsen jf. forurensningsforskriften § 39-4.

Tillatelsen er gitt med hjemmel i lov av 13.3.1981 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 11, jf. § 16 og i medhold av forskrift av 1.6.2004 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) § 22-6. Statsforvalteren har ved avgjørelsen om hvorvidt tillatelse skal gis og ved fastsetting av vilkår for tillatelsen, lagt vekt på forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med fordeler og ulemper som tiltaket ellers vil medføre.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringsøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført. At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade og ulempe eller tap forårsaket av forurensning, jf. forurensningsloven § 56. Brudd på tillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79.

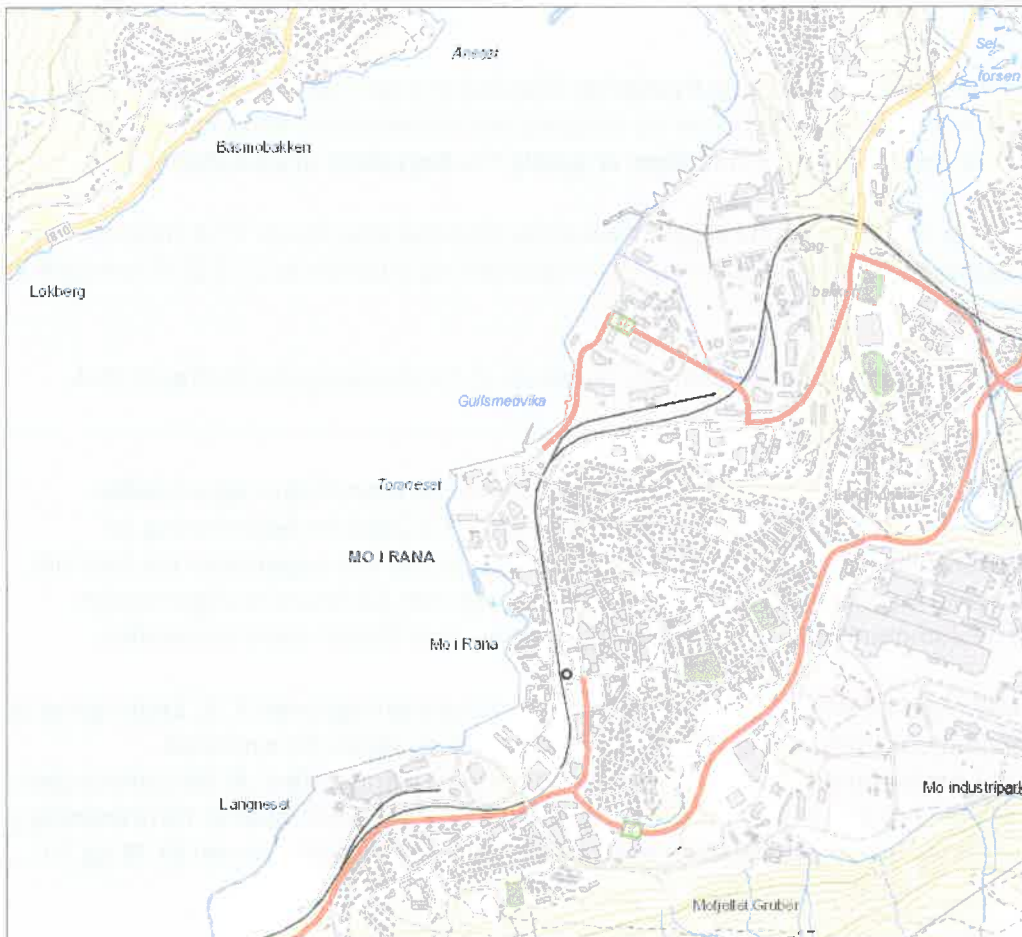


BAKGRUNN

«Innseiling Mo i Rana» er et farledsprosjekt som er tildelt midler (114 mill. kr) gjennom NTP (Nasjonal Transportplan 2022-2033). Dette er et samarbeid med flere delprosjekter i Mo i Rana der hovedaktørene og prosjekteiere er Kystverket og Rana kommune/Mo i Rana havn KF. Prosjektet omfatter utbedringer av innseilingen til Mo i Rana, bygging av ny dypvannskai ved Langneset og mudring ved Toranesterminalen (Fig.1). Formålet med prosjektet er å redusere risikoen for skipsulykker, øke kapasiteten i havneinfrastrukturen og bedre fremkommeligheten for skipstrafikk i Mo i Rana.

Saksgang

Den 11.3.2019 ble det utstedt tillatelse etter forurensningsloven til Mo i Rana Havn KF for mudring, dumping og etablering av strandkantdeponi ved Langneset (vest for Rana industriterminal (RiT)). Dette tiltaket ble ikke igangsatt som planlagt i 2019/2020 på grunn av manglende bevilgninger. Prosjektet skulle i tillegg samkjøres med mudretiltaket ved Toraneskaia, da begge prosjektene har samme løsning for de forurensede mudremassene. Den 26.8.2019 mottok vi søknad fra Mo i Rana Havn KF om tillatelse til mudring, disponering av masser i strandkantdeponi og dumping av masser i sjø ved Toraneskaia. Da ingen av prosjektene fikk midler over statsbudsjettet før i 2022 har begge sakene ligget på is inntil Kystverket ba om et møte med Statsforvalteren i 2022. I brev av 18.2.2022 orienterte Kystverket at de overtar byggherreansvaret for begge prosjektene, inkludert tillatelsen av 11.3.2019. I samme brev ble det anmodet at de to tillatelsene ble samlet i en felles tillatelse, derav denne tillatelsen som gjelder både Langneset og Toraneset. Dette betyr at foreliggende tillatelse erstatter tillatelsen av 11.3.2019.



Figur 1: Oversiktsbilde over tiltaksområdene Langneset og Toraneset. Kartutsnittet er hentet fra Nordlandsatlas.



Forholdet til plan

Tiltaksområdet i sjø ved Toraneskaia er avsatt til farled og tilgrensende landområder er avsatt til havneformål i endelig arealplan vedtatt 16.6.2014. Tiltaket om etablering av dypvannskai ved Langneset, og dermed strandkantdeponi, er også i tråd med endelig vedtatt arealplan (Rana Industri og Intermodale terminal), vedtatt 16.6.2014.

BESKRIVELSE AV TILTAKENE

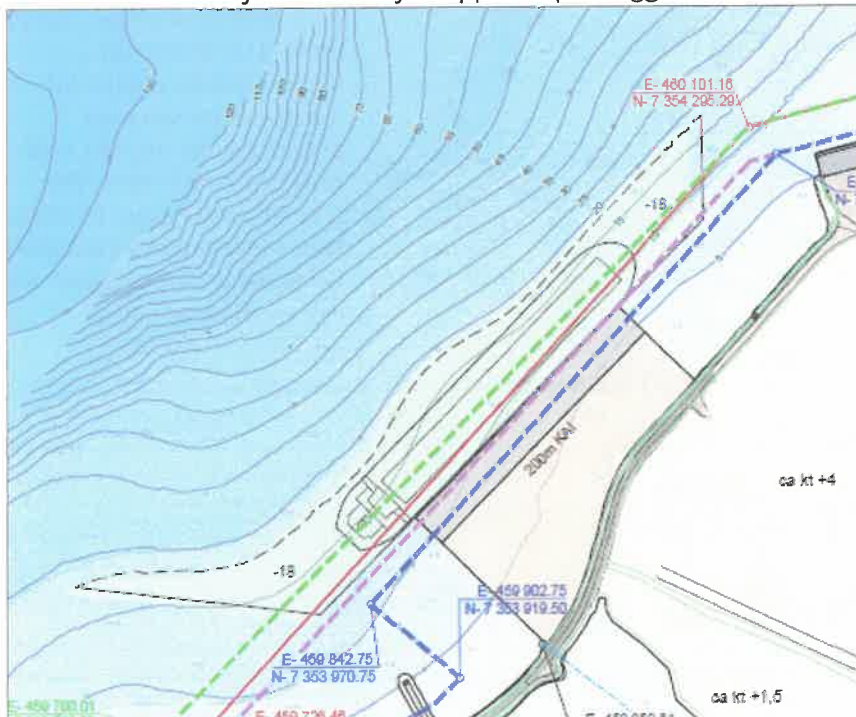
Planen er å starte opp spuntarbeidene våren 2023 for å etablere deponiområdet og deretter mudringen høsten 2023. Byggetid for hele prosjektet, både Langneset og Toraneset er anslått til ca. 2 år.

Langneset

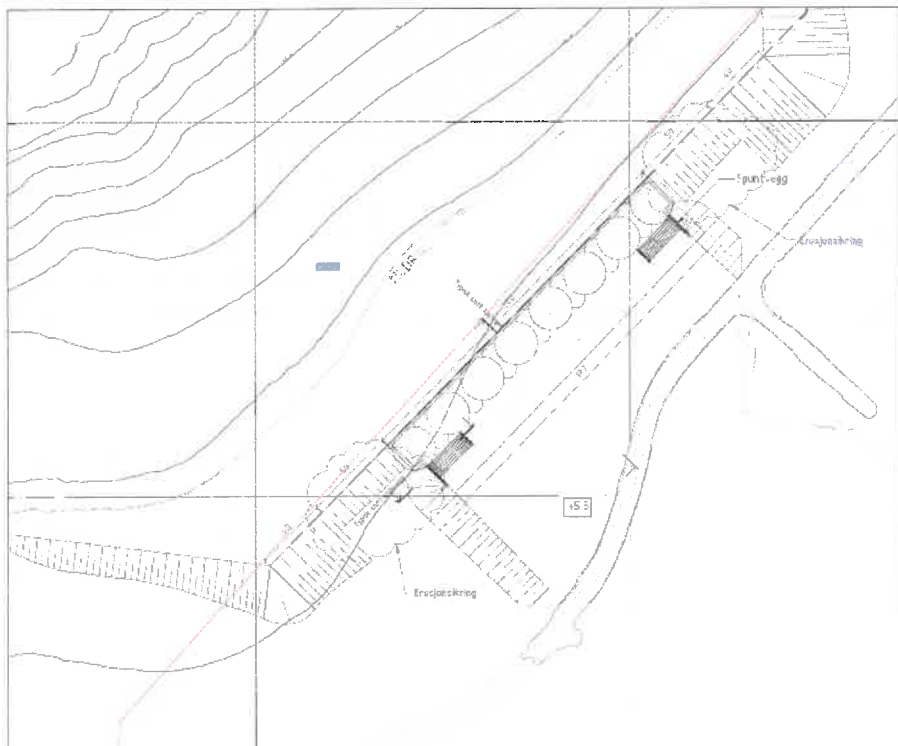
Arbeidet omfatter mudring av anslagsvis 135.000 m³ sjøbunn over et areal på 37.000 m² (Fig. 2) for å øke seilingsdybde slik at det kan etableres en dypvannskai ved Rana industriterminal (RIT) på Langneset. Det skal mudres ned til -18 m LAT på sjøbunnen som i dag ligger mellom kote -8 til -14. De forurensede massene (ca. 18.500 m³) skal deponeres i et strandkantdeponi som skal etableres som en kai med 200 m front (Fig. 3). De rene massene (ca. 120.000 m³) skal dumpes lengre ut i fjorden fra Langneset på 300 m dyp (Fig. 4).

Toraneset

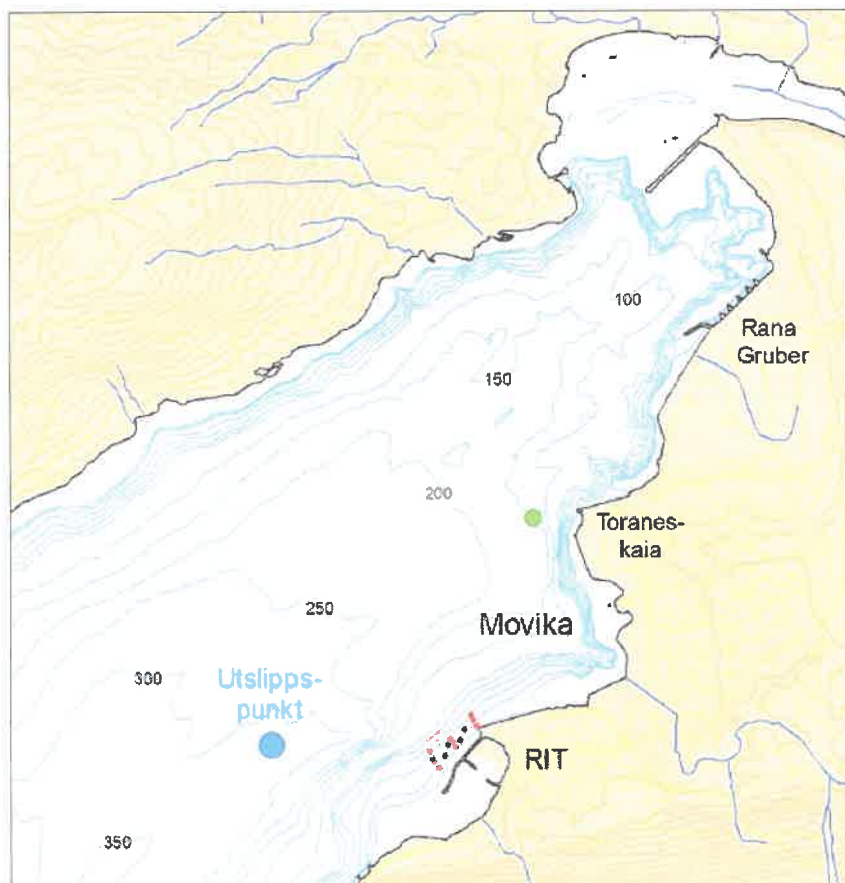
Det er søkt om å mudre anslagsvis 95.000 m³ sjøbunn over et areal på ca. 24.000 m². Det skal utdypes ned til kote -11 m LAT. Det søkes i tillegg om å sprengre ca. 1.500 m³ berg på sjøbunnen foran Toraneskaia (Fig. 5). De forurensede massene (ca. 19.300 m³) skal transporteres til Langneset og deponeres i spuntkaia som skal etableres ca. 1 km sørvest for Toraneskaia. De rene massene (ca. 75.500 m³) ønskes dumpet i fjorden på 300 m dyp, samme sted som for de ikke- forurensede massene fra Langneset. For begge tiltakene blir det søkt om til sammen å dumpe tilnærmet 200.000 m³ mudremasser i fjorden. Prosjektoppstart planlegges våren 2023.



Figur 2: Mudringsområdet ved Langneset vist i lysegrønt med svartstiplet omriss. Illustrasjonen er hentet fra søknaden.



Figur 3: Illustrasjon som viser hvordan spuntkaien ved Langneset er tenkt utformet med 200 m kaifront ved Rana Industriterminal. Illustrasjonen er hentet fra søknaden.



Figur 4: Kart over innerste del av Ranfjorden hvor Ranelva renner ut. Det blå punktet («utslippspunkt») viser hvor mudremassene ønskes dumpet (N:7354182 E:459012). Mudreområdet utenfor RiT (Langneset) er vist med prøvestasjoner markert med røde og svarte prikker. Det grønne punktet viser en stasjon hvor sedimenteringshastigheten tidligere har blitt beregnet. Kartet er hentet fra søknaden.



Figur 5: Oversiktskart over området ved Toraneskaia som skal mudres. Brun skravur viser mudring av løsmasser og lilla skravur viser hvor det skal sprenges. Illustrasjonen er hentet fra søknaden.

Forurensningssituasjonen ved Langneset

Det ble utført prøvetaking av sjøbunnsedimentet (0-10 cm) fra 5 stasjoner (ST.1-ST.5) i 2014, samt to dypere prøver (0-0,9 m) fra ST.1 og ST.4 (Fig. 6) i planlagt mudringsområde. Analyseresultatene i overflateprøvene viste at innholdet av miljøgifter tilsvarer svært dårlig for TBT (tilstandsklasse V) og dårlig miljøtilstand for bly, kobber, PAH-forbindelsen benzo(a)pyren og PAH16 (tilstandsklasse IV). Sink og PCB er påvist i moderat miljøtilstand (tilstandsklasse III). For de dypere sedimentprøvene er miljøtilstanden god for både tungmetaller og organiske miljøgifter.

I 2017 ble det tatt flere prøver fra to av stasjonene fra 2014 (ST.1 og ST.4). Dette etter at Fylkesmannen (nå Statsforvalteren) ba om at påvist forurensning måtte avgrensnes i dybden. Prøvene viste at miljøtilstanden i ST.1 (30-40 cm) er god (tilstandsklasse II) mens analyseresultatene i ST.4 viser at miljøtilstanden ved 30-40 cm er dårlig (tilstandsklasse IV) og ved 50-60 cm er miljøtilstanden god (tilstandsklasse II). Analyseresultatene er klassifisert i henhold til Miljødirektoratets klassifiseringssystem for vann og sedimenter (Tab. 1).

Forurensningssituasjonen ved Toraneset

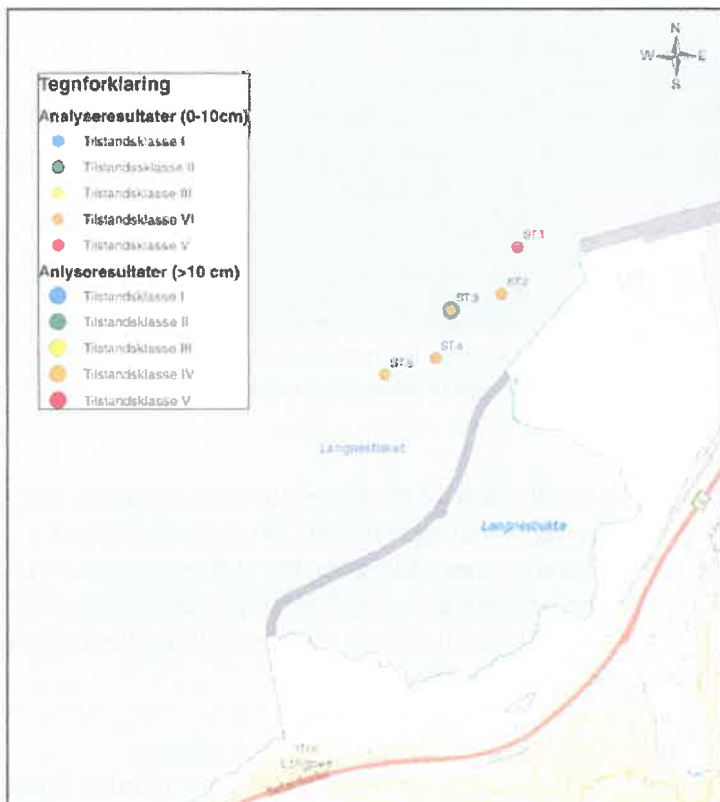
Det ble tatt 3 overflateprøver (0-10 cm) av sjøbunnsedimentet ved Toraneskaia i 2015 (Fig. 7). Det ble påvist kobber, TBT og PAH i svært dårlig miljøtilstand (tilstandsklasse V) på én prøvestasjon. I de to andre stasjonene ble det påvist PAH-forbindelser tilsvarende dårlig miljøtilstand (tilstandsklasse IV), samt TBT i henholdsvis dårlig og moderat miljøtilstand (tilstandsklasse III). Det ble også tatt 2 dypere prøver i sedimentet (170-200 cm og 250-270 cm) der det ble påvist høye nivå av tjærestoff (PAH). I 2019 ble det også tatt dypere sedimentprøver fra to prøvestasjoner (50-60 cm og 100-110 cm) der det ikke ble påvist forurensning over god miljøtilstand (tilstandsklasse II), se figur 8.

Analyseresultatene er klassifisert i henhold til Miljødirektoratets klassifiseringssystem for vann og sedimenter (Tab. 1).

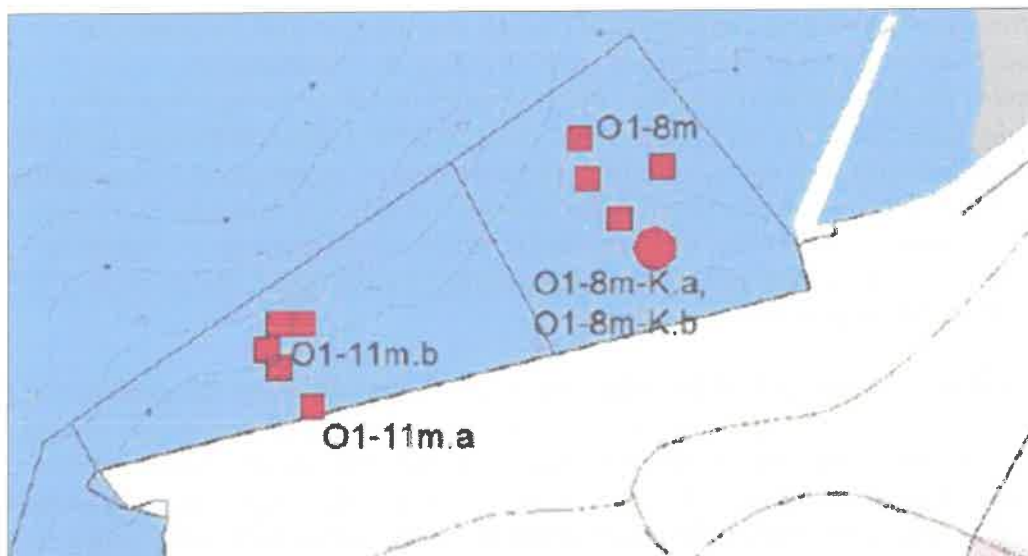


Tabell 1: Miljødirektoratets tilstandsklasser for forurenset sediment (Grenseverdier for klassifisering av vann, sediment og biota M-608/2016).

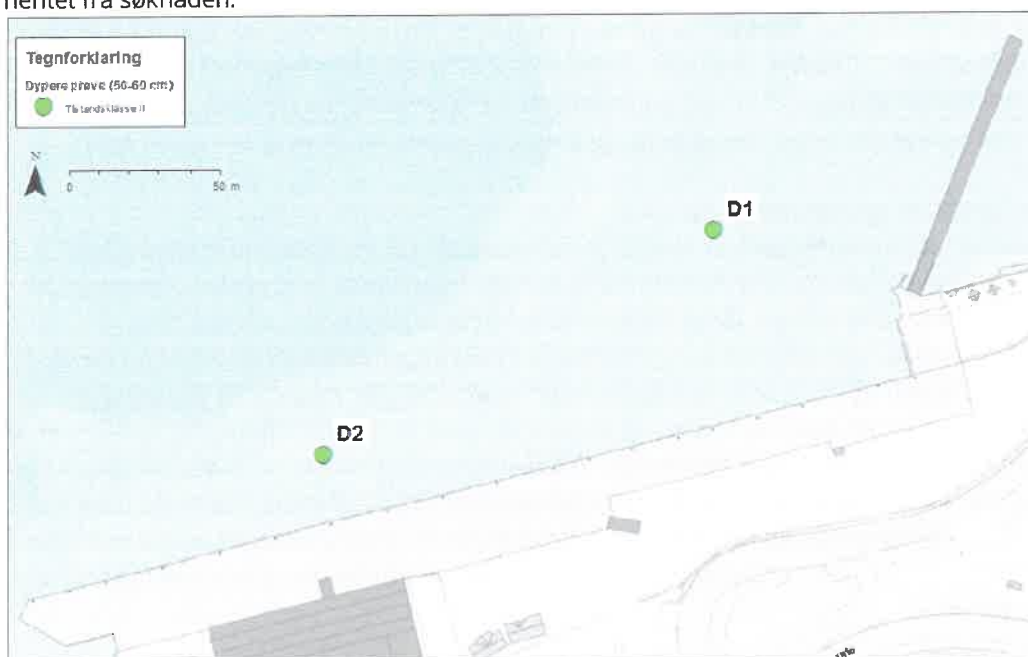
Tilstandsklasse	I	II	III	IV	V
Beskrivelse av miljøtilstand	Bakgrunnsnivå	God	Moderat	Dårlig	Svært dårlig
Effekt		Ingen toksiske effekter	Kroniske effekter ved langtids-eksponering	Akutt toksiske effekter ved korttids-eksponering	Omfattende toksiske effekter



Figur 6: Kart med angivelse av prøvestasjoner og fargekode for høyeste påviste tilstandsklasse i mudringsområdet vest for industriterminalen. Illustrasjonen er hentet fra søknaden.



Figur 7: Kart med angivelse av sedimentprøvestasjoner i mudringsområdet ved Toraneskaia. Firkanter viser overflateprøver (0-10 cm) mens sirkel viser kjerneprøve. Undersøkelsene ble utført i 2015. Illustrasjonen er hentet fra søknaden.



Figur 8: Kart med angivelse av prøvestasjoner på 50-60 cm sedimentdyp i mudringsområdet ved Toraneskaia utført i 2019. Prøvene viser høyeste tilstandsklasse. Illustrasjonen er hentet fra søknaden.

Forurensningssituasjonen i dumpeområdet

Det har ikke blitt satt krav om sedimentprøver fra sjøbunnen der de ikke-forurensede mudremassene skal dumpes, dette på grunn av stor dybde. Sedimentene i dypområdene i Ranfjorden er antatt forurenset.

HØRING – LANGNESET

Søknaden ble lagt til offentlig ettersyn i Rana Blad 17.1.19, publisert på Rana kommunes og fylkesmannens hjemmeside (nå Statsforvalteren). Høringsperioden var fra 17.1 til 13.2.2019. Vi mottok høringsuttalelser fra Nordland Fylkes Fiskarlag og Rana kommune:

Nordland Fylkes Fiskarlag (forkortet og noe redigert):



Ca. 2 kilometer fra mudringsområdet planlegges det dumpet rene masser. Kun 200 meter fra dumpingsområdet er det et registrert gyteområde for kysttorsk og ca. 3 kilometer fra dumpingsområdet er det et registrert rekefjell. Det internasjonale havforskningsrådet, ICES, offentliggjorde nylig kvoterådene for 2019 for kysttorsk nord for 62°N. Gytebestanden for kysttorsk er redusert og beregnet fiskepress har økt, og ICES tilrår at det utvikles en ny plan for gjenoppbygging av bestanden. Hvis en ikke finner en løsning på problematikken vil alt kystnært fiske etter torsk miste sin MSC-status (Marine Stewardship Council) noe som i praksis tilsier at kysttorsk ikke er salgbar da svært mange markeder krever at råstoffet er høstet bærekraftig og er sertifisert. Det er derfor svært viktig å verne om kysttorskens gyteområder.

Ifølge søknaden skal det dumpes 120.000 tonn rene masser fra havoverflaten i til sammen 62 dager. Videre vil dumpemasser, avhengig av partikkelstørrelse sedimentere helt ut til Straumsnes som ligger 16-17 kilometer ut i fjorden. I søknaden er det videre opplyst at det er en høy sedimenteringsrate innerst i Ranfjorden på grunn av utslippet fra Rana Gruber slik at omsøkte deponering vil kun bidra med en moderat økning av sedimentasjonen i dypområdene. Nordland Fylkes Fiskarlag mener at det ikke kan brukes som argument for å tillate ytterligere sedimentering. Det bør i stedet arbeides for at utslippene fra Rana Gruber reduseres slik at fjorden kan restituere seg.

Når det gjelder selve mudringen og etablering av strandkantdeponi har en ingen spesielle kommentarer ut over at det må iverksettes tiltak som gjør at forurensede masser blir tatt opp uten at disse spres ut over i fjorden. Vi krever imidlertid at all mudringsmasse må deponeres på land eller i et strandkantdeponi for å unngå en ytterligere nedslamming av fjorden. Det må samtidig settes krav til at det iverksettes tiltak som gjør at forurenset masse ikke havner ut i sjøen igjen.

Rana kommune (forkortet og noe redigert):

Vi forutsetter at det benyttes mudringsutstyr som gir minst mulig spredningsfare under mudringen og at det brukes teknikker som gjør det mulig å ha best mulig kontroll med massene som skal deponeres på sjødeponi, samt at dette er rene masser. Ifølge Multiconsults rapport med beskrivelse av tiltak ifm. etablering av ny dypvannskai skal det etableres tilstrekkelig overvåking av prosessen fra de forurensede massene tas opp fra bunnen og til de er forsvarlig anbragt i et deponi. Når metode for mudring og deponering er bestemt, vil egnet type overvåking og avbøtende tiltak bli vurdert. Ifølge rapporten skal det også bli samlet inn kontrollprøver av sedimentene for å dokumentere at masser som skal dumpes i sjø tilfredsstillende evt. krav i en dumpingstillatelse. Dersom forurensningsmyndighetene krever det, skal det utarbeides et eget overvåkingsprogram for deponiet i etterdriftsfasen. Vi forutsetter at denne overvåkingen gjennomføres og ønsker at forurensningsmyndighetene krever at det utarbeides et overvåkingsprogram for etterdriftsfasen.

Ifølge Miljødirektoratets Naturbase er det registrert skjell av arten *Yoldiella lenticulata* som er av særlig stor forvaltningsinteresse (ansvarsart) rett ved tiltaksområdet. Det er registrert et gytefelt for torsk ca. 1 km fra tiltaksområdet. Ranfjorden og Ranelva er nasjonal laksefjord og laksevassdrag. Laksen i disse elvene og fjordene skal forvaltes slik at naturens mangfold og produktivitet bevares, og faktorer som truer laksen skal identifiseres og fjernes. Der dette ikke er mulig, skal trusselfaktorenes virkning på laksebestandens produksjon, størrelse og sammensetning motvirkes eller oppheves gjennom tiltak. Vannforskriften og den regionale forvaltningsplanens målsetting er at tilstanden i ferskvann, grunnvann og vann i kystnære områder skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god tilstand. Vi forutsetter dermed at alle nødvendig tiltak for å minimere påvirkning settes inn og at det følges opp med tilsyn, slik at Ranfjorden beskyttes mot forringelse og at fjorden bevares som nasjonal laksefjord.



HØRING -TORANESET

Søknaden ble lagt til offentlig ettersyn i Rana Blad 30.4.2020, og publisert på Rana kommunes og Fylkesmannens (nå Statsforvalterens) hjemmeside i perioden fra 29.4 til 29.5.2020. Vi mottok generelle svar fra Vitenskapsmuseet og Nordland fylkeskommune, mens Fiskeridirektoratet Region Nordland, Nordland Fylkes Fiskarlag og Rana kommune hadde følgende uttalelser til søknaden:

Fiskeridirektoratet Region Nordland (noe forkortet):

Havforskningsinstituttet (HI) har kartlagt gytefelt for kysttorsk langs kysten ved å foreta eggtrekk og analyser av egg, og ved hjelp av strømodellering. HI har også verdisatt gytefeltene på bakgrunn av eggtetthet og retensjon. HI har kartlagt et stort gytefelt med utstrekning i nær hele Ranfjorden som er av nasjonal verdi. Gytefeltet er ett av kun syv gytefelt i Nordland som er klassifisert som av nasjonal verdi, og er det største av disse. Fiskeridirektoratet har kartlagt kystnære fiskeridata langs kysten gjennom en årrekke. For Ranfjorden ble siste revidering av fiskeridataene gjennomført i 2015. Ca. 4 km sør-vest fra deponeringsområdet har Fiskeridirektoratet kartlagt et rekefelt. Fiskerikartleggingene har blitt kvalitetssikret og forankret hos de lokale fiskarlagene. For nærmere informasjon om kartlagte fiskeriinteresser i Ranfjorden og tilstøtende områder henviser vi til vårt kartverktøy <https://kart.fiskeridir.no/fiskeri>, hvor man under temakart «kystnære fiskeridata» finner utfyllende informasjon om registreringene.

Utslipp av fine partikler kan være skadelig for fisk. De tidlige livsstadiene hos for eksempel torsk er mest utsatt for negativ påvirkning av fine partikler, fordi unge torskelarver spiser partikler av samme størrelse. Det er også vist at raudåte spiser slike partikler, med negative effekter for reproduksjonen av raudåte. Det kan igjen føre til redusert mattilbud for torsken som har raudåte og lignende arter som viktigste byttedyr. Utbyggingstiltak, inkludert mudring og dumping av mudder, kan innebære risiko for tap av gytehabitat og oppvekstområder for fiskeyngel. Det er svært viktig at nevnte gytefelt blir minst mulig berørt av tiltaket. Gytefeltet i Ranfjorden er av nasjonal verdi og det største i Nordland. Kysttorskbestanden har hatt en negativ utvikling de siste tiårene og derfor bør gytefeltene, da særlig de av nasjonal verdi, prioriteres og ivaretas. Dersom søknaden innvilges forutsetter at det gjøres avbøtende tiltak for å begrense partikkelspredning mest mulig. Fiskeridirektoratet råder til at tidspunkt for tiltak som berører sjø primært bør skje på høsten og tidlig vinter, fordi det er den perioden av året hvor det marine livet i kystsonen ligger mest i ro. Fiskeridirektoratet ber om at det legges en konkret plan for avbøtende tiltak for å hindre spredning av små partikler og plast til sjø, i forbindelse med masseuttak og deponering. Fine partikler holder seg i vannmassene over lang tid, følger havstrømmene og kan dermed også spres langt fra planområdet.

Nordland Fylkes Fiskarlag:

Det vises til søknad fra Multiconsult Norge AS på vegne av Mo i Rana Havn KF om mudring ved Toraneskaia i Rana og deponering av mudringsmasser i Ranfjorden. Multiconsult har tidligere på vegne av Mo i Rana Havn KF søkt om mudring og deponering av mudringsmasser i samme område fra RIT-kaia. De to mudringslokalitetene ligger ca. 1 kilometer fra hverandre og skal benytte samme dumpeområde der det til sammen skal mudres og deponeres opp mot 200.000 m³ masse. Et slikt scenario kan en ikke se er utredet. Det vises videre til uttalelse fra Fiskeridirektoratet region Nordland datert 19.09.2019 der flere viktige forhold vedr. fiskeriene kommenteres. Nordland Fylkes Fiskarlag er enig i de synspunkter som fremkommer fra direktoratet. Fiskeridirektoratet kommenterer også virkningene av spredning av finpartikulær mudringsmasse. Nordland Fylkes Fiskarlag vil spesielt poengtere at slike virkninger vil ha meget negativ innvirkning på alt liv i store deler av Ranfjorden. I vårt brev av 18. jan. 2019 til Statsforvalteren har Fiskarlaget tilkjennegitt sitt syn på de økologiske virkningene av denne dumpingen og Nordland Fylkes Fiskarlag konkluderer med at begge de omtalte



søknadene må avslås av Statsforvalteren. Vi finner det også uforsvarlig at en slik stor sak ikke er forelagt f.eks. Havforskningsinstituttet for uttalelse da instituttet besitter stor kompetanse rundt denne typen dumping og hvilken innvirkning den vil få på livet i havet.

Rana kommune (noe forkortet):

I søknaden vises det til utredninger gjennomført av NIVA i forbindelse med søknaden for Rana industriterminal. Disse undersøkelsene var basert på at det skulle deponeres ca. 120 000 m³ rene mudringsmasser i fjorden og 18 500 m³ forurensede masser i strandkantdeponi. For mudring ved Toranes kai er det estimert at det skal deponeres ca 74 000 m³ rene masser i fjorden og 19 300 m³. Det er dermed en betydelig økning i masser som skal mudres og deponeres. Vi stiller spørsmålstegn til hvorfor denne økningen ikke skal utredes og at det kun vises til undersøkelser og modelleringer som er gjort i forbindelse med søknad for Rana industriterminal, når dette er basert på langt mindre masser. Vannforskriften og den regionale forvaltningsplanens målsetting er at tilstanden i ferskvann, grunnvann og vann i kystnære områder skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god tilstand. Vi forutsetter dermed at samme vilkår gitt for Rana industriterminal (tillatelse med vilkår sendt 11.03.2019) vil bli gitt for mudring ved Toranes og deponering av disse massene, og at det følges opp med tilsyn, slik at Ranfjorden beskyttes mot forringelse og at fjorden bevares som nasjonal laksefjord.

LOVGRUNNLAG

Mudring og dumping i sjø og vassdrag er regulert med hjemmel i forurensningsloven § 11, og i medhold av forurensningsforskriften kapittel 22. Forurensningsforskriften §§ 22-3 og 22-4 fastsetter et generelt forbud mot mudring og dumping fra skip/lekter. Etter søknad kan det imidlertid gis tillatelse til slike aktiviteter i medhold av forurensningsforskriften § 22-6.

Overskuddsmasser fra mudring er å anse som næringsavfall, jf. forurensningsloven § 27 a. Det følger av forurensningsloven § 32 første ledd at den som produserer næringsavfall skal sørge for at avfallet blir brakt til lovlig avfallsanlegg eller gjennomgår gjenvinning. Dette gjelder ikke om det gis tillatelse til å dumpe massene i sjøen eller at massene gjennomgår gjenvinning/nyttiggjøres. Statsforvalteren er myndighet for å vurdere dette og konkluderte med at plassering av de forurensede mudremassene innenfor ny dypvannskai ved Langneset vil innebære gjenvinning av avfall i tråd med forurensningsloven § 32 første ledd første punktum. Dette fordi mudremasser nyttiggjøres ved å erstatte andre masser som ellers ville blitt brukt til formålet. Miljødirektoratet gjorde samme vurdering.

Forurensningsloven

Når forurensningsmyndighetene avgjør om tillatelse skal gis, skal det legges vekt på forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med fordeler og ulemper tiltaket ellers vil medføre, jf. forurensningsloven § 11, femte ledd. I henhold til Klima- og miljødepartementets oppfatning skal det foretas en helhetlig vurdering der både forurensningshensyn, generelle miljøhensyn og alminnelige samfunnsmessige hensyn tas med i betraktningen. Hver enkelt søknad vurderes individuelt og Statsforvalteren vurderer etter skjønn i hver enkelt sak om det omsøkte inngrepet kan aksepteres på vilkår.

Vannforskriften

Søknader om tillatelse til utfylling av masser i sjø og vassdrag skal også vurderes etter forskrift av 15.12.2006 om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften). Vannforskriftens bestemmelser gir visse rammer for Statsforvalterens skjønnsutøvelse i forureningsaker. Vannforskriften §§ 4-6 oppstiller miljømål for vannforekomster, og opererer med følgende fem tilstandsklasser; svært god,



god, moderat, dårlig og svært dårlig. Miljømålet for overflatevann er at økologisk og kjemisk tilstand skal være innenfor tilstandsklassene «svært god» til «god». Endring av tilstanden i en vannforekomst i negativ retning vil innebære forringelse av vannforekomsten. Forringelse av en vannforekomst kan ikke tillates med mindre det foreligger adgang til å gi unntak, jf. vannforskriften § 12.

Naturmangfoldloven

I tillegg skal tiltaket vurderes i henhold til lov av 19.6.2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). I § 7 står det at prinsippene om offentlig beslutningstaking i §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Dette gjelder § 8 kunnskapsgrunnlaget, § 9 føre-var-prinsippet, § 10 økosystemtilnærming og samlet belastning, § 11 kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver og § 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Naturmangfoldloven krever at beslutninger også skal være begrunnet ut fra hensynet til naturmangfoldet, og beslutningen skal enten være basert på vitenskapelig kunnskap eller dersom dette ikke finnes, på føre-var-prinsippet. Naturmangfoldet gjelder arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse, økologisk tilstand og effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskap skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Når Statsforvalteren gir tillatelse etter forurensningsloven § 11, må beslutningen også vurderes etter de retningslinjene som gis i naturmangfoldloven.

STATSFORVALTERENS VURDERINGER

Vurderinger etter vannforskriften

Mudreområdene

Områdene som skal utdypes ved Langneset og Toraneset ligger begge i vannforekomsten Ranfjorden-Mo. Denne vannforekomsten er klassifisert som en ferskvannspåvirket beskyttet fjord og har ID nr. 0362011000-2-C i Vann-Nett. Ifølge databasen er vannforekomsten en sterkt modifisert vannforekomst som er negativt påvirket av avrenning fra blant annet gruvevirksomhet og fysiske inngrep som utfyllinger/mudring, samt hydromorfologisk påvirkning fra vannkraftindustri. Resipienten er per i dag vurdert til å ha *moderat* økologisk potensial og *dårlig* kjemisk tilstand.

Ved Langneset skal det mudres anslagsvis 135.000 m³ sjøbunn over et areal på 37.000 m². Det skal mudres ned til -18 m LAT på sjøbunnen som i dag ligger mellom kote -8 til -14. De forurensete massene (ca. 18.500 m³) skal deponeres i spunter. Området som skal mudres er vist i Figur 2. Ved Toraneset skal det mudres anslagsvis 95.000 m³ sjøbunn over et areal på ca. 24.000 m². Det skal utdypes ned til kote -11 m LAT. I tillegg skal det sprenges ca. 1.500 m³ berg på sjøbunnen foran Toraneskaaien (Fig. 4). De forurensete massene (ca. 19.300 m³) skal transporteres til Langneset og deponeres i spunkaaien som skal etableres der. Massene som er innenfor tilstandsklasse I og II (ca. 75.500 m³) ønskes dumpet i fjorden på 300 m dyp, samme sted som for de ikke-forurensete massene fra Langneset.

For å begrense spredningen av forurensete partikler fra mudringsarbeidet, vil Statsforvalteren sette vilkår i tillatelsen om overvåking av turbiditet under mudringen ved både industriterminalen ved Langneset og ved Toraneset. For at dette skal kunne fungere tilfredsstillende er det vesentlig at måleroppsettet er tilstrekkelig. Statsforvalteren setter derfor krav om minimum to turbiditetsmålere i tillegg til referansemåler ved de aktuelle arbeidsstedene. Målerne skal plasseres slik at de tar hensyn til vekslende strømretning som følge av tidevann og lokale strømforhold. Målingene skal gjøres iht. Norsk Standard (NS9433 Turbiditetsovervåking av tiltak i vannforekomster). Det stilles krav om utarbeidelse av en miljørisikovurdering for tiltaket som legges til grunn for kontroll- og overvåkingsprogrammet.



I en modellering utført av NIVA¹ antas det at mudring av 135.000 m³ sedimenter vil kunne spre 2 % av mudremassene i fjorden, noe som utgjør rundt 1600 tonn tørr masse. Det konkluderes med at denne spredningen tilsvarer samme mengde partikler som kan tilføres Ranfjorden fra Ranelva i løpet av en uke. Samtidig er det beregnet at ca. 222 tonn av den totale mengden mudremasser er forurenset og disse massene skal tas opp og deponeres i strandkantdeponi (spunkai). Det er ikke gjort en tilsvarende modellering for mudremassene fra Toraneset, men anslagsvis vil det kunne spres godt over 2000 tonn tørr masse totalt fra begge tiltaksområdene.

I tillatelsen fra 11.3.2019 ble det satt vilkår om at mudringen av de forurensete sedimentene skulle utføres ved bruk av sugemudring ved Langneset. I brev av 24.8.2021 ba Mo i Rana Havn KF om at vilkår 4.4 skulle endres og at følgende setning skulle tas ut av teksten: *Det skal brukes sugemudring ved opptak av det forurensete sedimentlaget.* Dette ble begrunnet med at massene som skal mudres består av silt-/leirholdig materiale med til dels mye innblandet skrot, og at sugemudring er lite egnet for å håndtere nevnte materialer. I tillegg ble det argumentert med at sugemudring genererer svært høyt vanninnhold i mudremassene og dermed behov for avvanningsbasseng, samt store kostnader ved utførelsen. I brev av 7.9.2021 konkluderte vi med at sugemudring i dette tilfellet vil kunne medføre uforholdsmessig store kostnader og ulemper sett opp mot miljøgevinsten, og vilkår 4.4 endres derfor tilsvarende.

Statsforvalteren mener at mudringen vil påvirke deler av vannforekomsten mens anleggsarbeidet pågår ettersom mengden partikler som spres er relativ stor, men samtidig er anleggsarbeidet av begrenset varighet. I tillegg tas forurensete masser ut av sirkulasjon fra fjorden ved deponering i strandkantdeponiet.

Etter avsluttet mudring er det forventet oppvirvling av sedimentene fra skipstrafikken som går til og fra dypvannskaiene. Propelloppvirvlingen vil kunne føre til en rekontaminering av områdene som mudres i omsøkte prosjekt, og man kan anta at disse områdene etter en tid vil kunne ha tilnærmet samme forureningsnivå som før mudringen. For å begrense rekontaminering må mudringen utføres over et større område. Forureningsmyndigheten kan på et senere tidspunkt pålegge havneiere utredning etter forureningsloven for å kartlegge oppvirvling av sedimenter fra skip som bruker kaiene, og eventuelt pålegge ytterligere mudring.

Dumpeområdet

Området der det meste av mudremassene skal dumpes ligger også i vannforekomsten Ranfjorden-Mo. Dumpelokaliteten² er et dypområde på 300 m dyp ca. 1 km vest for mudringsområdet ved Langneset (Fig. 4). Det planlegges totalt å dumpe ca. 200.000 m³ ikke-forurensete masser fra mudreområdene ved Langneset og Toraneset her. Sjøbunnen i dumpeområdet er antatt forurenset og består mest sannsynlig av siltige sedimenter som undersøkelser for tilsvarende dyp har vist. Mudremassene fra utenfor industriterminalen består i hovedsak av sandig-siltige sedimenter i overflaten og siltige sedimenter i de dypere lagene. Silt er finkornet, og siltpartikler vil lett resuspendere og spres med strømmen. Kornstørrelsesanalyser fra Toraneset viser at overflatesedimentene her varierer fra siltig leire til grov grus og sand med noe finstoff. Kjerneprøvene består av fast, siltig sand. Resultatene viser at sedimentenes innhold av sand øker med dypet, mens innholdet av silt og leire avtar.

Vi setter ikke krav til overvåking av partikkelspredning under dumpeprosessen da vi anser at det vil bli vanskelig å gjennomføre i praksis på grunn av dybde- og strømforholdene, samt at det på høst/

¹ Vurdering av strømforhold og partikkelspredning ved etablering av ny dypvannskai ved Rana Industriterminal (NIVA, 2015)

² N:7354182 E:459012



vinter vil være mindre lys og dårligere sikt. Massene som dumpes skal også være i tilstandsklasse I eller II (bakgrunnsnivå eller god miljøtilstand). Vi setter derfor vilkår om at det skal dokumenteres at dumpemassene ikke medfører forurensning av dumpeområdet, jf. Miljødirektoratets veileder M-350. Dokumentasjonen skal inngå i virksomhetens internkontroll og rapporteres til Statsforvalteren i etterkant av avsluttet tiltak. Ved dumping av *forurensede* mudremasser (>tilstandsklasse III) vil det normalt utløse krav om å etablere et sjødeponi³ som har egne retningslinjer for hvordan et slikt deponi skal utformes for å minimere spredning av miljøgifter.

Det oppgitte dumpeområdet ble valgt på grunn av bunntopografien. Her er vanndybden stor og bunnen er relativt flat. Helningen på bunnen er omtrent 1:20 i det aktuelle området. Området er ikke undersøkt for miljøgifter, naturverdier, strømforhold ol. i denne saken, men det foreligger flere tidligere undersøkelser av indre del av fjorden. Tildekking av forurenset sjøbunn med ikke-forurensede masser vil teoretisk kunne bidra til å forbedre den kjemiske tilstanden i det aktuelle området. Dette er selvsagt avhengig av om massene i hovedsak vil sedimentere innenfor et begrenset område og ikke bare spre seg med strømmen til andre områder. Ettersom massene er finkornete (sand og silt) er det sannsynlig at vi vil få partikkelspredning over et større område enn om massene var grovere.

Strandkantdeponi (spunkai)

Spunkaien skal etableres i samme vannforekomst som mudre- og dumpeområdet. Deponiet har kapasitet til å romme 55.000 m³ mudremasser. Det er søkt om å deponere til sammen ca. 37.000 m³ fra mudringen ved både Langneset og Toraneset. Innfylling i deponiet skal foregå på en måte som minimerer søl og risiko for spredning av forurensede masser. Arbeidet skal overvåkes ved bruk av turbiditetsmålinger og visuelle observasjoner. Statsforvalteren setter som vilkår at dersom turbiditetsnivåene overstiger 10 NTU over referanseverdien, stanses arbeidet til situasjonen er under kontroll og turbiditeten måles under grenseverdien igjen. Overvåking av turbiditet skal utføres iht. Norsk Standard (NS9433 Turbiditetsovervåking av tiltak i vannforekomster).

Deponiet skal utformes slik at partikler/miljøgifter ikke kan lekke ut. Et eget overvåkingsprogram skal utarbeides med det formål å sikre at deponiet er tett, og at ev. lekkasjer fanges opp. Dette forutsetter jevnlig (visuelle) inspeksjoner av konstruksjonen, og vedlikehold ved behov. Statsforvalteren setter vilkår om at det utføres overvåking av deponiet med en tidshorisont på 10 år etter avsluttet tiltak. Etter 10 år skal det gjøres en ny vurdering av deponiets tilstand, og om deponiet fortsatt skal overvåkes.

Norges Fylkes Fiskarlag har i uttalelse krevd at alt av mudringsmasser skal deponeres på land eller i et strandkantdeponi. Statsforvalteren anbefaler ikke å transportere ikke-forurensede masser til avfallsanlegg/ deponi på land da denne kapasiteten i utgangspunktet bør være forbeholdt forurensede masser.

Vurderinger etter naturmangfoldloven

I henhold til lov av 19.6.2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 7 skal prinsippene om offentlig beslutningstaking i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Dette gjelder § 8 kunnskapsgrunnlaget, § 9 føre-var-prinsippet, § 10 økosystemtilnærming og samlet belastning, § 11 kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver og § 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Naturmangfoldloven krever at beslutninger også skal være begrunnet ut fra hensynet til naturmangfoldet, og beslutningen skal enten være basert på vitenskapelig kunnskap eller dersom dette ikke finnes, på føre-var-prinsippet.

³ Retningslinjer for sjødeponier_M-2624/2010



Naturmangfoldet gjelder arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse, økologisk tilstand og effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskap skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Når Statsforvalteren gir tillatelse etter forurensningsloven § 11, må beslutningen også vurderes etter retningslinjene som gis i naturmangfoldloven.

For å kartlegge naturmiljøet i og rundt tiltaksområdene er det tatt utgangspunkt i informasjon fra Miljødirektoratets Naturbase⁴ og Lakseregister⁵, samt informasjon fra Fiskeridirektoratets kartverktøy⁶.

Bløtbunnsfauna

Ifølge Naturbasen er det registrert skjell av arten *Yoldiella lenticulata* som er av særlig stor forvaltningsinteresse (ansvarsart) rett ved området der mudremassene skal dumpes, i tillegg til registreringer av arten rett ved mudringsområdet både ved Langneset og Toraneset. Denne arten tilhører en gruppe små skjell som hovedsakelig lever i bløtbunn på dypere vann. Som mange bløtbunnsarter er de lite mobile, noe som betyr at de ikke har mulighet for å flykte. Det er en uunngåelig konsekvens at tildekking og mudring av sjøbunn vil ramme de dyrene som lever i (og på) bunnen i det gitte området, samt oppvirvling og påfølgende transport av finpartikulært materiale til områder utenfor selve tiltaksområdet.

En tidligere modellering⁷ av hvordan utslipp av rundt 100.000 tonn masser vil kunne spre seg i Ranfjorden viser at dumpingene kan gi en økning i sedimenteringen på over 0,1 mm/år over hele indre del av Ranfjorden helt ut til Straumsnes eller så kan det gi en økning i sedimenteringen på over 1 cm/år opp til 2 km fra utslippspunktet. Kornfordeling med mye finstoff ga størst spredning og sedimenteringshastighet i mesteparten av fjorden, mens kornfordeling med lite finstoff ga størst sedimenteringsrate rett i nærheten av utslippspunktet. Begge kornfordelingskurvene har blitt benyttet i beregningene fra 2015 og det kan antas at sedimenttykkelsen og sedimenteringshastigheten på grunn av dumpingene vil ligge et sted mellom disse to ytterpunktene. Ettersom sedimenteringsraten innerst i Ranfjorden er av størrelsesorden noen cm/år på grunn av utslippet fra Rana Gruber, og siden det omsøkte tiltaket har begrenset varighet, så vil dumpingene bidra med en relativt moderat økning av sedimentasjonen i dypområdene. I tillegg kommer tilførsel av partikler fra Ranelva.

Tidligere undersøkelser⁸ viser at bløtbunnsfauna i hele Ranfjordsystemet er påvirket av partikler fra gruvevirksomheten, der artsmangfoldet i den nordlige (indre) delen av fjorden er lavere enn resten av fjordsystemet. Individtettheten er også høyere i de indre delene, noe som ofte er et tegn på forurensning/ forstyrrelser. Det er påvist lave nivåer av organisk karbon (TOC) i sedimentene i de indre delene av fjorden, noe som skyldes tilførsler av mineralske masser fra elveslam og gruveindustri, og viser at det er lite tilgjengelig næring for bunnfaunaen. I tillegg er det mye forstyrrelser i sedimentene, noe som i seg selv kan påvirke artsmangfoldet.

Statsforvalteren mener at det omsøkte tiltaket vil kunne føre til midlertidig forverrede forhold for bløtbunnsfaunaen i vannforekomsten Ranfjorden-Mo ettersom spredning av partikler fra

⁴Naturbase: Database fra Miljødirektoratet for registrering av verneområder, naturtyper og andre data om biologisk mangfold som er viktige i arealforvaltningen: <http://kart.naturbase.no/>

⁵<http://lakseregisteret.no/>

⁶Fiskeridirektoratets kartbase:

<https://portal.fiskeridir.no/portal/apps/webappviewer/index.html?id=ea6c536f760548fe9f56e6edcc4825d8>

⁷ Deponering av mudrede masser på dypt vann innerst i Ranfjorden (NIVA, 2015)

⁸ Miljøundersøkelser i Ranfjorden 1994-96, NIVA, Tiltaksrettet overvåking av Ranfjorden i henhold til vannforskriften, NIVA 2016



dumpingen vil føre til økt tildekking av filtrerende organismer. Målet for fjorden burde være mindre partikkelforurensning, ikke mer.

Kysttorsk

Det er registrert et regionalt viktig gytefelt for torsk i mesteparten av Ranfjorden. Gytefeltet er avgrenset ca. 1 km fra mudreområdet ved Langneset og ca 2. km til Toraneset, og ca. 200 meter fra dumpestedet. Det er kjent at kysttorsken gyter i perioden februar-april, og noe senere i fjordene i Nord-Norge. Kysttorsken gyter pelagisk, i vannmassene, og eggene flyter opp og blir transportert med vannmassene videre. Ifølge Havforskningsinstituttet står det dårlig til med kysttorsken generelt, og fjordtorsken spesielt. Fordi fjordtorsken er stedbunden, får ikke en bestand påfyll fra en annen. Statsforvalteren vil derfor sette vilkår om at det omsøkte tiltaket skal gjennomføres utenom gyteperioden, i tillegg til at arbeidet i sjø bør utføres utenom perioden med høyest tilførsel av ferskvann fra Ranaelva. Tiltaket kan derfor gjennomføres innenfor perioden **september-februar**. På denne måten vil ikke mudringen eller dumpingen påvirke selve gyteprosessen til kysttorsken, og man unngår også perioden der ferskvannstilførselen fra elva er størst. Slik vil man kunne begrense spredningen av partikler i de øvre vannmassene utover i fjorden.

Dypvannsreker

Nordland Fylkes Fiskarlag uttrykker bekymring for at spredningen av dumpemassene skal påvirke rekefeltet som er registrert ca. 3 kilometer fra dumpestedet. Ut fra spredningsberegningene som er gjort er det anslått at sedimenteringshastigheten vil kunne øke et sted mellom 0,1 mm/år eller 1 cm/år både innover og utover i fjorden fra dumpestedet. NIVA⁹ anslår at det mest sannsynlige scenariet er at massene vil synke mot bunn som en samlet masse, noe som betyr mindre spredning enn det verst tenkelige tilfellet som ble brukt som utgangspunkt i rapporten fra 2015. Ettersom rekefeltene ligger lengre ut i fjorden er bunnforholdene her mindre påvirket av partikler fra Rana Gruber enn den indre delen av fjorden. Vi må også kunne anta at den tidsbegrensede partikkelspredningen som følger av dumpingen ikke i nevneverdig grad vil påvirke rekefeltet ettersom rekene kan flytte på seg. Faren for nedslamming blir altså mindre jo lengre ut i fjorden man kommer. Rekene gyter i perioden juni-november. Eggene ligger festet på undersiden av hunnreken til rognen klekker i mars-juni året etter. Dette betyr at klekking av rekeeggene sammenfaller med kysttorskens gyteperiode.

Laks

Ranfjorden er en nasjonal laksefjord og Ranavassdraget er et nasjonalt laksevasdrag. Ranavassdraget har bestander av både laks og sjøørret som vandrer ut fra elva på våren, antageligvis fra slutten av mai og i juni. Både laks og sjøørret vandrer i hovedsak i øvre vannlag i fjorden. Laksen kommer tilbake fra beiteområdene i havet på sommeren, etter et sjøopphold på ett eller flere år. De første laksene kan komme tilbake til elva allerede i mai, mens hovedoppgangen i elva ofte er i månedsskiftet juni/juli. Det er mange påvirkninger i elva og fjorden som kan ha stor effekt på bestandene av laks og sjøørret. Vi forventer imidlertid ikke at den planlagte mudringen eller dumpingen av mudremasser på stort dyp i fjorden vil ha en betydelig negativ effekt på laksefisken. Det er imidlertid ønskelig at dumpingen ikke skjer om sommeren, i den tiden laksen vandrer gjennom fjorden og sjøørreten er på beitevandring. Vi mangler god kunnskap om hvordan sjøørreten bruker ulike deler av fjorden, men ut fra generell kunnskap har vi grunn til å tro at det er de grunne områdene som er viktigst, spesielt for de yngste årgangene.

Statsforvalteren mener at partikkelspredningen fra tiltaket vil kunne påvirke den økologiske tilstanden i vannforekomsten i negativ retning siden den kommer i tillegg til store mengder partikler fra Rana Gruber.

⁹ Deponering av mudrede masser på dypt vann innerst i Ranfjorden (NIVA, 2015)



Ettersom tiltaket skal gjennomføres på høst og vinter vil partikkelspredningen påvirke de artene som oppholder seg i vannforekomsten året rundt, men man unngår direkte påvirkning på de kommersielle artene. I tillegg er tiltaket av begrenset varighet, og økningen av sedimentasjon i dypområdene som følge av dumpingene anses ikke å føre til varige skader på naturverdiene i fjorden.

Strømforhold

Indre Ranfjorden er en dyp fjord med bratte sider, med dyp ned mot 525 m, som er adskilt fra resten av fjorden med en relativt dyp terskel på omtrent 275 m ved Juvika. Rett utenfor Rana industriterminal er det dyp på over 300 m. Forskjellen mellom høy- og lavvann kan bli opp mot 1,0 m ved nippflo og 2,5 m ved springflo. Vannmassene i dypet er relativt homogene med liten sjiktning. Dette endrer seg i de øverste meterne, hvor det er et ferskvannslag der tykkelsen avhenger av vannføringen i Ranaelva og kjøringen av vannkraftverkene. Det er normalt høyest vannføring fra elva mellom mai og august pga. smeltevann. Jo høyere tilførsel av ferskvann jo høyere strømhastighet får man i det øverste vannlaget utover fjorden.

Normalt vil en fjord med ferskvannstilførsel innerst i fjorden ha en utadgående overflatestrøm med lavt saltinnhold og en innadgående bunnstrøm av tyngre saltere vann (kompensasjonsstrøm). Tidligere undersøkelser av bunnstrømmen viser strømrøtning innover (mot NØ) eller utover (mot SV) avhengig av tidevannsfasen. Episoder med relativt sterk strøm nær bunnen i renna har oftest retning utover. Om vinteren kan dette være forårsaket av en viss nedstrømning (konveksjon) i indre deler av fjorden, evt. kombinert med vindgenererte indre bølger. Tidevannet påvirker i sterkere grad enn for grunnere sjikt strømforholdene i renna.

Ut fra ovennevnte antar vi at jo senere på høsten massene blir dumpet jo mindre vil ferskvannstilførselen fra elva være, og jo mindre vil spredningen av partikler i de øvre vannmassene utover fjorden være. Ettersom de mudrede massene er relativt finpartikulære vil de synke saktere enn om kornstørrelsen var grovere. Dumping av mudremasser vil sannsynligvis forårsake noe spredning av partikler i strømmens retning i anleggsperioden. Når massene har sedimentert vil de være utsatt for strøm både innover og utover fjorden, noe som vil kunne føre til en viss grad av resuspensjon (oppvirvling). Resuspensjon av de minste sedimentpartiklene starter allerede ved strøm på 10 cm/s, og vil øke ved stigende strømhastighet. Vi må derfor forvente at dumpemassene gradvis vil kunne spre seg i begge retninger, avhengig av strømhastighet på bunnen.

KONKLUSJON

De ovennevnte vurderingene, i tillegg til at anleggsaktiviteten er midlertidig, gjør at det omsøkte tiltaket etter Statsforvalterens vurdering ikke vil føre til nevneverdig forringelse av den kjemiske tilstanden i vannforekomsten Ranfjorden-Mo (indre Ranfjorden). Vi mener derimot at den økologiske tilstanden i påvirkningsområdet blir midlertidig forverret på grunn av de store mengdene partikler som spres.

Det er store samfunnsøkonomiske verdier knyttet til etableringen av en dypvannskai i Mo i Rana. Sammenholdt med vurderingene vi har gjort i forhold til forurensning og naturverdier konkluderer vi med at det kan gis tillatelse til mudring og bygging av spunkkai vest for Rana industriterminal, mudring ved Toraneset, samt dumping av ikke-forurensede mudremasser, etter fastsatte vilkår.



ORIENTERING

Før gjennomføring av tiltaket skal tiltakshaver informere de som blir direkte berørt av tiltaket.

FRIST

Tillatelsen er gyldig fram til 20.6.2025.

SAKSBEHANDLINGSGEBYR

For Statsforvalteren i Nordland sin behandling av søknaden skal Kystverket betale et gebyr på kr 70 000,- jf. forurensningsforskriften kapittel 39 om gebyrer til statskassen for arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven. Gebyret knyttet til behandling av søknaden er plassert i sats 5, jf. forurensningsforskriften § 39-4. Faktura ettersendes fra Miljødirektoratet.

ERSTATNINGSANSVAR OG KLAGEADGANG

Tillatelsen fritar ikke for erstatningsansvar etter alminnelige erstatningsregler, jf. forurensningsloven § 10, andre ledd. Tillatelse til utslipp fritar ikke fra plikt til å innhente nødvendige tillatelser etter andre lover, eller plikt til å overholde bestemmelser og påbud som gis med hjemmel i slike lover. Her nevnes blant annet plan- og bygningsloven og havne- og farvannsloven.

Tillatelsen kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen tre uker fra tidspunktet når underretningen om avgjørelsen kommer fram til vedkommende part. En eventuell klage skal angi vedtaket som det klages over og endringene som ønskes. Klagen bør begrunnes, og nye opplysninger av betydning for saken bør komme fram. Klagen sendes til Statsforvalteren i Nordland.

Med hilsen

Tilde Nygård (e.f.)
seksjonsleder

Trine Moland
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

